

PRZEGLĄD

radzieckiej literatury
geograficznej

BULETYN POLSKIEGO TOWARZYSTWA GEOGRAFICZNEGO NR. _____

K w i e c i e ń 1 9 5 1 r.

Nr 7.

Spis treści:

		str.
1/ W.A. Anuczyn	- O nowym podziale administracyjnym w Narodowej Republice Chińskiej	1.
2/ J.J. Korobiejnikow i. A.N. Korowina	- Ekonomiczna sytuacja i handel zewnętrzny Iraku	11.
3/ P.S. Kuzniecowa	- O granicach między geograficznymi jednostkami terytorialnymi	18.
4/ N.W. Niewzorow	- W sprawie opanowania bogactw leśnych obwodu Irkuńskiego	22.
5/ Stany Zjednoczone Ameryki	- Nacisk ekonomiczny na kraje Ameryki Łacińskiej	26.
6/ Traktat handlowy	- Indie - Egipt	28.

W.A. Anuczin:

Geografia w szkole Nr 1 - 1951 r.

O nowym podziale administracyjnym w Narodowej Republice Chińskiej.

W drugiej połowie 1950 r. Główny Zarząd Geodezji i Kartografii przy Radzie Ministrów ZSRR wydał mapę ścienną Chin /skala: 1:5.000.000/. Na mapie tej przeprowadzono próbę wykazania tych zmian, ^{obecnie} jakie się dokonują w strukturze administracyjnej Chińskiej Republiki Narodowej, co stanowi główną wartość nowo wydanej mapy.

W Republice Chińskiej obecnie zachodzą bardzo głębokie przekształcenia demokratyczne i kulturalne, w wyniku których niszczy się przeżytki feudalne oraz skutki kolonialnego ugnięcia kraju przez imperialistów obcokrajowych. Przemiany te nie mogą pozostać bez odbicia na mapę administracyjną, gdyż podział administracyjny w Chinach Kuo - ming - tangowskich w ogólnych zarysach był odzwierciedleniem starych porządków feudalnych, kiedy każda prowincja żyła w znacznym stopniu zamkniętą w sobie. Rządy kuo-ming-tangowskie zabiegały o to, aby w narodzie chińskim zdławić świadomość jedności narodowej, świadomość wspólnoty interesów w walce z imperializmem cudzoziemskim jak również z własnymi feudałami i burżuazją kompradorską^{1/}. Temu celowi służył właśnie podział administracyjny na prowincje "historyczne".

Zanim przystąpimy do omówienia zmian zachodzących w podziale administracyjnym Chińskiej Republiki Narodowej, konieczne trzeba choć zwięźle zapoznać się z tym podziałem administracyjnym, jaki rząd narodowo-demokratyczny otrzymał " w spadku" po starych Chinach.

Wódz wielkiego narodu chińskiego Mao-Tse-tung, charakteryzując społeczeństwo chińskie mówił: "Po przejściu od ustroju niewolniczego do feudalnego nastąpił w Chinach okres długotrwałego zastoj. Społeczeństwo chińskie w ciągu ostatnich trzech z górą tysięcy lat było społeczeństwem feudalnym Ale czy współczesny socjalny ustrój Chin /mowa o Chinach kuo-ming-tangowskich/ jest w pełni feudalnym? Nie, Chiny już przecierpiały zmiany. Po wojnie opiumowej 1840 roku, Chiny stopniowo zamieniły się w krainę pół-kolonialną, pół-feudalną. Po wydarzeniach 18 września 1931 roku, kiedy imperializm ^{japoński} przeprowadził zbrojne wtargnięcie do Chin, kraj ten przecierpiał nowe zmiany, przekształcając się w krainę kolonialną.

^{1/} Komprador = wielki kupiec hurtowy.

pół-kolonialną i pół-feudalną. ^{1/} W ciągu wielu stuleci zachowały się w Chinach stosunki socjalne, przy których włościanie byli związani z ziemią i wyzyskiwani przez burżuazję na podstawie przymusu ekonomicznego. Te porządki feudalne zachowały się do naszych czasów; zniszczenie ich jest jednym z głównych zadań rewolucji demokratycznej. Przy tym rewolucja znosząc feudalizm w warunkach Chin nie mogła nie przyjąć charakteru anti-imperialistycznego, gdyż imperializm cudzoziemski /przede-wszystkim amerykański/, był główną siłą podtrzymującą w Chinach stosunki feudalne; ^{feudalowie} /i wielcy kupcy występowali jako główna podpora imperialistów cudzoziemskich wewnątrz kraju.

Ale feudalizm chiński posiadał niektóre właściwości swoje, odróżniające go od feudalizmu europejskiego. Jedną z tych właściwości była ta okoliczność, że właściciele ziemscy rzadko mieszkali w swoich majątkach. W Chinach prawie nie było zamkniętych w sobie, samowystarczalnych feudalnych majątków obszarowych. Ziemianie z zasady mieszkali w miastach, które często były nie tylko, a czasami nawet nie tyle ośrodkami rzemiosł i handlu, ile środowiskiem wszystkich eksploatujących warstw ludności /ziemian, poborców podatków, lichwiarzy, urzędników, duchownych kultów religijnych i t.d./, a poza tym licznego personelu obsługującego, do którego najzupełniej można zastosować termin rosyjski "czeladź".

Z tego względu w Chinach feudalnych oddawna istniały wielkie miasta z liczną ludnością nierolniczą. Miasta te odgrywały zazwyczaj rolę centrów administracyjnych prowincji, bądź też "stolic" oddzielnych tworów feudalnych, powstających i ginących na terytorium Chin. Należy zaznaczyć, że historia Chin zna okresy, kiedy całe lub prawie całe terytorium kraju było zjednoczone w jednolite państwo feudalne, ale zna też i takie okresy, kiedy Chiny były podzielone na rozmaite państwa samodzielne, nieraz bądź przez czas dłuższy wojujące między sobą, bądź ^{też} znajdujące się prawie w zupełnej izolacji jedno od drugiego. W ciągu swojej wielowiekowej historii Chiny feudalne nie miały nawet jednej stałej nazwy. Oficjalna nazwa państwa zmieniała się w zależności od dynastii feudalnych, która zagarnęła w kraju władzę naczelną. Nieraz państwo nazywało się od imienia księstwa, skąd pochodził założyciel dynastii /n.p. "Tsin"/, nieraz od imienia, które przyswajała sobie ta lub inna dynastia /n.p. "Min" - jasna; "Tsiń" - czysta i t.d./.

I/
Mao-tse-fung: Rewolucja chińska i komunistyczna partia Chin. wyd. "Dunlej Szudian" Charbin 1948.

Oprócz tego już od bardzo dawna w różnych uroczystych okolicznościach Chiny nazywały się Czżun-Ho /państwo środka/ albo Czżun-Chau /kwiatek środka/. Tymi nazwami podkreślano wielkość kraju, leżącego jakgdyby w centrum świata. Po rewolucji 1911 roku oficjalna nazwa Chin brzmiała "Da Czżun Chua Miń Ho" co znaczyło "Wielka Kwitnąca Republika Środka". Nazwa "Kotaj" wywodzi się widocznie od nazwy narodu "Kidań", który w X - XI wieku utworzył olbrzymie państwo, obejmujące większą część Chin współczesnych. W Europie i w Ameryce Chiny znane są pod nazwami "Chine" i "China" /Czajna/, które w samych Chinach wogóle nie są używane. Nazwy te powstały od skażonego w Europie nazwania jednej z dynastii /Tsiń/, która rządziła Chinami. Współczesna nazwa kraju brzmi "Czżun Chua Żeń Miń Hun Che Ho" /Czun Hua Żen Min Hun He ho/ = Chińska Republika Narodowa.

Pod względem administracyjnym Chiny feudalne w tych okresach, kiedy kraj był politycznie zjednoczony, podzielone były na prowincje, których granice w znacznym stopniu zachowały się do czasu utworzenia Chińskiej Republiki Narodowej. Tereny obcokrajowe wchodzące w skład Chin w różnych okresach historycznych, rządzone były przez książąt miejscowych pod kontrolą urzędników chińskich /namiestników/. Władza miejscowa w prowincjach wykonywana była przez gubernatorów /mandarynów/, przy czym to stanowisko państwowe tak samo, jak wszystkie inne, było sprzedawane podług oficjalnie istniejącej ceny. Charakterystycznym jest, iż zarząd prowincji chińskich aż do ostatnich czasów wykonywany był podług ustawodawstwa państwowego, opracowanego jeszcze w czasie imperium Tan-skiego /618-907/, zmienionego licznymi zmianami pod koniec XIX i na początku XX wieku. W starych Chinach liczba prowincji była dosyć ustabilizowaną. Zazwyczaj wydzielano 29 jednostek prowincjonalnych, z których 18 prowincji, położonych na południu od Wielkiego Muru Chińskiego stanowiły tak zwane "Chiny właściwe", zaś pozostałe 10 prowincji tworzyło szeroki pas zewnętrzny wzdłuż naszej granicy. Nieco na uboczu położoną była odwieczna prowincja chińska Tybet. Wykorzystując w przeszłości słabość Chin wtargnęli tutaj imperialiści angielscy a następnie także amerykańscy. Przy tym wysiłki anglo-amerykańskich imperialistów skierowane były przede wszystkim ku temu, aby nie dopuścić do ponownego połączenia Tybetu z Chinami.

W 18-tu wewnętrznych prowincjach ześrodkowaną jest większa część ludności kraju. To jest - jądro chińskiego państwa.

Oto wykaz tych starych prowincji chińskich, licząc z północy na południe: x/

- 1/ Chebej, 2/ Szań-duń, 3/ Szańsi, 4/ Szensi, 5/ Che-nań,
6/ Cjansu, 7/ Ańchoj, 8/ Hańsu, 9/ Syszuań, 10/ Chubej,
11/ Cze-tsjan, 12/ Cjansi, 13/ Fucjan, 14/ Chunań, 15/ Hujczou,
16/ Huansi, 17/ Huantung, 18/ Juńnań.

Pozostałe 10 prowincyj dzielono na: 1/ trzy prowincje północno-wschodnie:

- 19/ Chejłucjan, 20/ Hiryn i 21/ Liaonin, znane pod ogólną nazwą Mandżurii xx/; 2/ cztery prowincje o licznej ludności mongolskiej:
22/ Żeche, 23/ Czahar, 24/ Sujjuań, 25/ Nincja;

3/ dwie prowincje przylegające do Tybetu, -

- 26/ Tsinhaj, 27/ Sikan; 4/ i wreszcie olbrzymie terytoria prowincyj 28/ Sińtsjanu, często nazywane chińskim Turkiestanem, oraz Tybetu.

Jakakolwiek oddzielnie wzięta prowincja była zawsze wielką jednostką polityczną. Bardzo często liczne prowincje w istocie nie zależały wcale od rządu centralnego, uznając jego władzę tylko formalnie. Historia Chin zna niemało takich faktów, że oddzielne prowincje nie uznawały władzy centralnej nawet formalnie i żyły prawie w zupełnej izolacji. Wogóle miejscowa władza prowincjonalna, w jakiegokolwiek bądź prowincji starych Chin zawsze miała większą siłę, niż władza rządu centralnego, czy to rządu cesarstwa czy też rządu kuomintangowskiego.

x/ Nazwy chińskie podane są w tym artykule w brzmieniu wymowy mandżurskiej, stosowanej przez Rosjan. Ponieważ oficjalnie używaną jest pisownia oddająca brzmienie nazw podług wymowy pekińskiej, przeto na końcu artykułu redakcja podaje spis nazw w pisowni stosowanej przez Biuro Międzynarodowego Związku Telekomunikacyjnego. Numeracja nazw tego spisu odpowiada bieżącej numeracji w tekście.

xx/ Zmiany w administracyjnym podziale Mandżurii, zaprowadzone w czasie okupacji japońskiej, w artykule niniejszym nie są uwzględnione.

Ale granice prowincyj - nie były tylko poprostu granicami i nie tylko granicami administracyjnymi. Złe środki komunikacji silnie ograniczały przewóz towarów wewnątrz Chin. Doprowadzało to do tego, że towary /bądź produkcji gospodarstwa rolnego, rzemiosł czy też przemysłu/ nie mogły być szybko i tanio przewożone na znacznych dystansach od miejsca ich produkcji; czyli że rynki zbytu tego lub innego towaru w starych Chinach zazwyczaj ograniczone były niewielkim promieniem od miejsca ich wyprodukowania. Najczęściej promień ten nie przekraczał granic prowincji. W Chinach w przeszłości zawsze istniała silna tendencja ku temu, aby każda prowincja sama pokrywała większą część podstawowych potrzeb swojej ludności /szczególnie pod względem wyżywienia i ubrania/. Potoki ładunków pomiędzy prowincjami w starych Chinach zazwyczaj nie były znaczne; z pośród towarów przewożonych w Chinach na znaczne dystanse wyliczyć należy jedwab, herbatę i sól. Później przybyły do nich rozmaite wyroby metalowe.

Słabość rozwoju ogólnie chińskiego transportu i stosunków rynkowych potęgowała decentralizacja administracyjna, która poza tym miała nie mało innych podstaw politycznych, związanych z dążeniem władz miejscowych do separatyzmu prowincjonalnego, a często jeszcze więcej - z dążeniem do izolacji: kolonialny i pół-kolonialny charakter struktury w starych Chinach jeszcze bardziej potęgował decentralizację Zarządu administracyjnego. Imperialiści cudzoziemscy, dążąc do podziału Chin na "tereny wpływów", wszelkimi sposobami podtrzymywali i rozjątrzali dążenia separatystyczne władz prowincjonalnych, które często zamieniały się w marionetki tych lub innych państw imperialistycznych; sam nawet rząd "centralny" w kuomintangowskich Chinach był li tylko marionetką amerykańskiego imperializmu.

W współczesnych Chinach narodowo-demokratycznych stworzono i umocniono silny narodowy rząd centralny. Wyższym organem władzy jest Narodowa centralna Rada rządowa, czyli centralny rząd Chińskiej republiki narodowej. Centralnej Narodowej Radzie rządowej, której przewodniczącym został jednomyślnie wybrany wódz chińskiej partii komunistycznej i całego narodu chińskiego Mao-Tse-Tung podporządkowane są: Główna Prokuratura Narodowa, Naczelny Sąd Narodowy, Narodowo-Rewolucyjny Komitet Wojenny i Państwowa Rada Administracyjna, t.j. centralny organ władzy wykonawczej, któremu

podporządkowane są komitety i ministerstwa.

Nicząc feudalizm i resztki cech kolonialnych w życiu kraju; Rząd Narodowy siłą rzeczy zrewidował stary ustrój administracyjny. Przy tym już obecnie wprowadzono do podziału administracyjnego republiki poważne zmiany. Idą one w dwóch kierunkach. Z jednej strony grupy prowincyj łączone są pod jeden wspólny zarząd prowincjonalnego Rządu Narodowego, podporządkowanego centralnemu rządowi Chińskiej republiki narodowej w Pekinie; z drugiej strony przeprowadza się rozdrobnienie niektórych prowincyj w szczególności mających ludność o znacznej różnorodności ustroju gospodarczego. Tak n.p. znakomicie zmniejszyły się obszary takich prowincji, jak Czachar ^{23/} i Żeche ^{22/}, z których wydzielono rejony o mongolskiej ludności koczowniczej.

W czasie obecnym Chińska republika narodowa pod względem polityczno-administracyjnym podzieloną jest na 12 części, przy czem podział ten nie można jeszcze uważać za ostatecznie ustabilizowany, szczególnie w południowej i zachodniej części kraju. W miarę realizacji dalszych przekształceń demokratycznych, prawdopodobnie zajdą jeszcze nowe, uzupełniające przemiany w administracyjnej mapie republiki.

Poniżej przytaczamy wykaz podstawowych części tworzących Chiny współczesne z podaniem prowincyj, wchodzących w skład każdej z nich:

- I. Chiny Północne, do których włączono prowincje: 1/ Czachar ^{29/} /miasto Czżantsjakon ^{30/}, 2/ Chebej ^{31/}, /miasto Baodin/^{32/}, 3/ Szańsi ^{33/} /miasto Tajjuan/^{34/}, 4/ Nowo-utworzona prowincja Pinjuan ^{35/} /miasto Sińsjań/^{36/}.
- II. Dunbej ^{37/} /Mandżuria/. Obejmuje prowincje: 1/ Chejluntsian ^{38/} /miasto Cocykar/, 2/ Suntsian ^{39/} /miasto Charbin/, 3/ Hirin ^{40/} /miasto Hirin/, 4/ Laosi ^{41/} /miasto Tsinczżou ^{42/}, 5/ Laotung ^{43/} /miasto Andun/^{44/}, 6/ Żeche ^{45/} /miasto Czende/^{46/}.
- III. Mongolia Wewnętrzna. Główne miasto Ułan-Choto-Waniemiao ^{47/}.
- IV. Sujjuan ^{48/} główne miasto Hujsuj ^{49/}.
- V. Chiny Wschodnie. Włączono prowincje: 1/ Szańdun ^{50/} /miasto Tsinań/^{51/}, 2/ Tsjansu ^{52/} /miasto Usi/^{53/}, 3/ Ańchoj ^{54/} /miasto Chefej/^{55/}, 4/ Czżetsian ^{56/} /miasto Chanczżou/^{57/}, 5/ Futsian ^{58/} /miasto Fuczżou/^{59/}.

VI. Chiny Centralne, obejmuje prowincje:

- 1/ Chenań^{60/} /miasto Kajtyń^{61/}, 2/ Chubej^{62/} /miasto Uczan^{63/},
- 3/ Chunań^{64/} /miasto Czansza^{65/}, 4/ Tsjansi^{66/} /miasto Nańczań^{67/}.

VII. Chiny Południowe obejmują prowincje: 1/ Huansi^{68/} /miasto Hujliń^{69/}, 2/ Huandun^{70/} z wyspą Chajnan /miasto Kanton/^{71/}.

VIII. Syczuan^{72/} prowincja ta z wielomilionową ludnością /60-65 milj. mieszkańców/ rozdzieloną została na 4 części:

- 1/ północno-zachodnią /miasto Czendu/^{73/}, 2/ południowo-wschodnią /miasto Czuntsin/^{74/}, 3/ północno-wschodnią /miasto Wańsjan/^{75/}, 4/ południowo-wschodnią /miasto Foulin/^{76/}.

IX. Chiny Południowo-Zachodnie obejmują prowincje:

- 1/ Sikan^{77/} /miasto Kandin^{78/}, 2/ Yunnan^{79/} /miasto Kunmiń/^{80/},
- 3/ Hujczou^{81/} /miasto Hujjan/^{82/}.

X. Chiny Północno-Zachodnie obejmują prowincje:

- 1/ Sintsjan^{83/} /miasto Dichua^{84/}, korzystająca z szerokiej autonomii, 2/ Tsinhaj^{85/} /miasto Sinin^{86/}, 3/ Hańsu^{87/} /miasto Iañczou^{88/}, 4/ Ninsja^{89/} /miasto Inczuań/^{90/},
- 5/ Szeński /miasto Sijań/.

I wreszcie należy wydzielić dwie części Chińskiej Republiki Narodowej, które jeszcze trzeba oswobodzić od zasiedziawczych się w nich cudzoziemskich imperialistów oraz ich agentur:

XI. T y b e t główne miasto Lhasa.

XII. Taiwan /Formoza/ główne miasto Taipei.

Ten nowy oczywiście daleko jeszcze nie zupełnie zakończony polityczno administracyjny podział terytorium Chińskiej Republiki Narodowej świadczy:

- 1/ o dążeniu centralnego, narodowego rządu republiki do zupełnej likwidacji rozdrobnienia feudalnego, o dążeniu do większej centralizacji administracji, do większego zespolenia narodów całego kraju. Świadczy o dążeniu do stworzenia Chin jednolitych, niezależnych, silnych i demokratycznych;
- 2/ o dążeniu do jak największego uwzględnienia interesów zarówno całego narodu chińskiego, jak też mniejszości narodowych z którymi w starych Chinach nigdy się nie liczone. W szczególności naród mongolski otrzymał w Chińskiej Republice Narodowej szeroką autonomię. Wydzielony został specjalnie autonomiczny

obwód Mongolski - Mongolia Wewnętrzna. Z autonomii korzystają niechińskie narody Sińtsianu^{28/}; udziela się prawa autonomicznie Tybetowi, oswobodzenie, którego już się rozpoczęło. Przy tej sposobności należy zauważyć, że jeszcze przed oswobodzeniem Tybetu, zamieszkujący Południowo-Zachodnie Chiny tybetanie otrzymali szeroki dostęp do miejscowych organów władzy państwowej. Na przykład tybetanie stanowią więcej niż połowę wszystkich członków wojenno-administracyjnego Komitetu w mieście Kandinie^{78/}, stolicy prowincji Sihan^{77/}. Współczesne środowisko polityczne w Chinach warunkuje znaczną pstrokaciznę w socjalno-ekonomicznych warunkach życia poszczególnych dzielnic kraju. Różnice te przede wszystkim związane są ze swoistością "geografii reform" wewnątrz Chin. Te różnice występują szczególnie wyraźnie w chińskiej wsi. N.p.w. w jednych dzielnicach /Północny-Wschód/ już w latach 1946-1947 przeprowadzoną została reforma rolna i feudalne stosunki zostały prawie zupełnie zlikwidowane. W innych dzielnicach /Chiny Północne/ reforma rolna przeprowadzoną została później /w zasadzie w r. 1949/; w szeregu dzielnic /n.p. w Chinach Centralnych i Południowych/ przeprowadzenie reformy rolnej dopiero się rozpoczyna, a w niektórych częściach Chin tymczasem realizuje się dopiero politykę ograniczania właścicieli ziemskich i lichwiarzy. Różnice te odbiły się również na polityczno-administracyjnym podziale nowych Chin.

Łatwo zauważyć, iż najbardziej istotne zmiany granic administracyjnych przeprowadzone zostały w Chinach Północnych i Północno-Wschodnich t.j. tam gdzie w zasadzie już zakończone zostały reformy anti-feudalne. I odwrotnie, najmniejsze zmiany zaszły na południu i na zachodzie, gdzie likwidacja feudalnych przeżytków dopiero niedawno się rozpoczęła.

W samym państwowym zarządzie różnymi częściami Chin istnieją wybitne różnice, w zależności od stopnia przeprowadzenia reform demokratycznych. Tak n.p., podczas gdy północne i północno-wschodnie części rządzone są władzami miejscowymi /Rady Administracyjne/ to południowe i zachodnie części kraju zarządzane są przez komitety wojenno-administracyjne.

Innymi słowami, tam, gdzie reformy demokratyczne w dziedzinie likwidacji przeżytków feudalnych, już są przeprowadzone, funkcjonują miejscowe wybrane organy władzy narodowo-demokratycznej.

Tam zaś gdzie przeprowadzanie reform demokratycznych dopiero się rozpoczęło, władza tymczasem spoczywa w rękach komitetów wojenno-administracyjnych, mianowanych przez Centralny Rząd Narodowy.

S p i s przytoczonych w tekście nazw chińskich w pisowni stosowanej przez Biuro Międzynarodowego Związku Telekomunikacyjnego, w brzmieniu wymowy pekińskiej.

1/ Hopei	I. 29/ Czahar	55/ Hefei /Hofei/
2/ Szantung	30/ Czangkiokou	56/ Czekiang
3/ Szansi	31/ Hopei	57/ Hangezou
4/ Szerai	32/ Paoting	58/ Fukien
5/ Ho-nau	33/ Szansi	59/ Fuczou
6/ Kiangsu	34/ Taijuan	VI.60/ Honan
7/ Anhuei	35/ Pinjuan	61/ Kaifeng
8/ Kansu	36/ Sinsiang	62/ Hupei
9/ Seczuan	II. 37/ Tungpei	63/ Wuczang
10/ Hupei	38/ Heilungkiang	64/ Hunan
11/ Czekiang	39/ Sungkiang	65/ Czangsza
12/ Kiangsi	40/ Kirin	66/ Kiangsi
13/ Fukien	m. Kirin	67/ Nanczang
14/ Hunan	41/ Liaosi	VII.68/ Kuangsi
15/ Kueiczou	42/ Czinczou	69/ Kueilin
16/ Kuangsi	43/ Liaotung	70/ Kuangtung
17/ Kuangtung	44/ Antung	71/ /z w Hainan/ Kanton
18/ Junnan	45/ Džehol	VIII.72/ Seczuan
19: Heilungkiang	46/ Czengte	73/ Czengtu
20: Kirin	III.47/ Wangjemiar	74/ Czungking
21: Liaoning	/Ułan-Choto/	75/ Wansien
22: Džehol	IV.48/ Suijuan	76/ Fouling
23: Czahar	49/ Kueisui	IX. 77/ Sikang
24: Suijuan	V.50/ Szantung	78/ Kangting
25: Ningsia	51/ Tsinan	79/ Junnan
26: Czinghai	52/ Kiangsu	80/ Kunming
27: Sikang	53/ Wusi	81/ Kweiczou
28: Sinkiang	54/ Anhuei	82/ Kweijang

- X. 83/ **S**imkiang
- 84/ Tihna /Urumozi/
- 85/ Czinghai
- 86/ Sining
- 87/ Kansu
- 88/ Lanczou
- 89/ Ningsia
- 90/ Inczuan
- 91/ Szensi
- 92/ Sian

Tłomaczył: dr. Jerzy Loth.

I.J.Korobiejnikow i A.N.Korowina

Ekonomiczna sytuacja i handel zewnętrzny Iraku.

Wieleletnie panowanie anglików w Iraku doprowadziło kraj i jego ludność do ruiny i biedy. Ekonomia Iraku^{ka} z roku na rok przeżywa coraz to większe trudności.

Gospodarzami bogactw naturalnych Iraku, a w szczególności pokładów ropy naftowej są imperialiści anglo-amerykańscy, którzy corocznie wywożą z kraju wielkie ilości ropy i tak, w roku 1949 wywieziono 4320 tys.ton, a w ciągu sześciu miesięcy 1950 r. - 2827 tys.ton. Olbrzymie dochody osiągane ze sprzedaży nafty irakskiej przyswajają sobie monopoliści anglo-amerykańscy, przydzielając Irakowi tylko nieznaczny udział. Podług warunków lichwiarskiej umowy koncesyjnej towarzystwa naftowe nie uiszczają rządowi irakskiemu żadnych podatków ani opłat od dochodów; ponadto, wywożona przez nich ropa, jak również i przywożone materiały i wyposażenie techniczne nie obciążone są żadnymi opłatami celnymi. Podług informacji prasy irakskiej przynosi to krajowi corocznie straty nie mniej niż 5 milj.dinów irakskich. Charakterystycznym jest, że Irak, posiadając bogate złoża naftowe, zmuszony jest importować znaczną ilość produktów naftowych na pokrycie zapotrzebowania w kraju.

Podobnie Irak będąc krajem produkującym bawełnę, wywozi ją nieobrobioną a importuje znaczną ilość tkanin bawełnianych. Przeprowadzając politykę kolonialną, mocarstwa imperialistyczne sztucznie powstrzymują rozwój produkcyjnych sił Iraku. Polityka ich dąży do politycznego i ekonomicznego ujarznienia kraju i przekształcenie go nie tylko w źródło surowców, ale i w rynek zbytu swoich towarów, o czym świadczą liczby handlu zagranicznego Iraku.

W roczniku Irakskim "Statistical abstract", wydanym w 1950 roku, przytoczone są następujące dane o zewnętrznym handlu Iraku /w milionach dinów irakskich/:

	1947 r.	1948 r.	1949r.
Import	39,9	45,5	40,5
Eksport /łącznie z reeksportem/	14,7	8,7	12,4
Deficyt	25,2	36,8	28,1

z cyfr powyższych widać, że import Iraku znacznie przewyższa eksport. W r.1949 niedobór bilansu handlowego przewyższył sumę

eksportu więcej niż dwukrotnie. Wielka przepaść między importem a eksportem utrzymywała się też w roku 1950. W ciągu sześciu miesięcy roku ubiegłego Irak importował towarów na sumę 18,5 milj. iraks. dinów, a eksportował tylko na 9 milj. iraks. dinów.

Prawie zupełny brak w Iraku przetwórczych gałęzi przemysłu warunkuje znaczny import wyrobów przemysłowych a w szczególności gotowych przedmiotów codziennego użytku. Eksport zaś Iraku, nie licząc ropy naftowej, zagarnięty przez monopolistów Anglii i St. Zj.A. składa się z produktów rolnictwa i hodowli.

Głównymi artykułami eksportu irańskiego nie licząc reeksportu są: zboża, daktyle, wełna, skóry surowe, bydło. Wywóz tych towarów w latach 1939, 1948 i 1949 obrazują dane następujące

	1939 r.		1948 r.		1949 r.	
	Ilość tys.ton.	Suma tys.din.ir.	Ilość tys.t.	Suma tys.din.ir.	Ilość tys.t.	Suma t.d.i.
Cały eksport	3525	7584	11207
w tym:						
zboża	286,6	1015	12,8	422	352,1	6115
głównie jęczmień/						
daktyle . . .	148,3	963	214,5	4742	131,4	2961
bawełna . . .	2,5	122	0,5	79	0,3	65
bydło żywe . . .	320	247	64	151	109,4	359
/tysięcy sztuk/						
Skóry surowe	2,2	155	2,8	284	2,3	240
wełna	9	631	7,1	1027	3,7	534
kiszki /tys..						
wiązek/	2126	63	1827	84	1368	63

W ciągu sześciu miesięcy 1950 roku wywieziono z Iraku: 285,1 tys.t.zboża /wartości 6486 tys.ir.din./ 43,1 tys.t.daktyli /wart.1006 tys.ir.din./, 108,5 tys.sztuk bydła /499 tys.ir.d./, 2,6 tys.t.wełny /wart.636 tys.ir.d./ i 0,2 tys.t. skór surowych /wart.115 tys.ir.d./. Przeszło 80% wartości eksportu irańskiego stanowią zboża i daktyle, przyczem wśród zbóż główne miejsce zajmuje jęczmień.

W zbyciu jednego z ważniejszych towarów eksportowych - daktyli - Irak w czasie obecnym odczuwa poważne trudności.

W roku 1949 wywóz daktyli zmniejszył się na 40% w porównaniu z rokiem 1948. Głównymi odbiorcami daktyli są: Anglia, St. Zj. A., Indie, Egipt, Syria - Liban i niektóre inne kraje.

Trzeci podług znaczenia towar eksportowy Iraku - wełna dywanowa -
- wywozi się głównie do St.Zj.A.

Możliwości eksportowe Iraku są bardzo ograniczone, a często powtarzające się klęski żywiołowe zmniejszają je jeszcze znacznie. I tak w związku z silnym nieurodzajem zbóż w roku 1947, wywóz ich w roku 1948 bardzo spadł. W wyniku tego ogólna wartość eksportu obniżyła się w 13,8 mil.ir.d. w r.1947 do 7,6 mil.ir.d. w roku 1948, czyli że spadła o 45%.

Nomenklatura importu irackiego w przeciwieństwie do eksportu jest bardzo obszerna. Wwóz ważniejszych towarów do Iraku w latach 1948 i 1949 w porównaniu do roku 1939 przedstawia się jak następuje:

	1939 r.		1948 r.		1949 r.	
	Ilość tys.t.	Suma milj.ir.d.	Ilość tys.t.	Suma mil.ir.d.	Ilość tys.t.	Suma mil.ir.d.
O g ó ł e m		8156		45523		40501
W tym:						
Tkaniny bawełn. /milj.metrów/	75,1	1050	56,0	7296	51,6	5514
Tkaniny z wiskozy /milj.metrów/	11,6	378	1,5	374	4,2	706
Tkaniny wełniane /milj.metrów/	1,2	142	2,0	1287	1,6	1111
Ubrania	-	312	-	755	-	598
Żelazo, stal, surówka	41,9	755	91,7	4997	80,2	4879
Maszyny i narzędzia	-	557	-	4110	-	4527
Samochody i części zapasowe	-	320	-	2176	-	2311
Przybory elektro- techniczne	-	232	-	1890	-	1967
Cukier	45,2	554	85,8	3661	52,0	2227
Herbata	3,1	332	6,1	2123	8,0	2837
Kawa	1,3	52	1,4	244	1,9	372
Drewno/budulec/	-	163	-	623	-	350
Komplety skrzyń /w tys.kompl./	1946	76	2852	392	-	-
Papier, tektura i wyroby	-	118	5,0	593	6,9	641
Cement	57,1	157	110,4	1009	71,9	633
Wyroby chemiczne i farmaceutyczne	-	134	-	829	-	745
Mydło	2,5	67	4,4	837	4,9	768
Kauczuk i wyroby gumowe	-	92	-	447	-	-

	1939 r.		1948 r.		1949 r.	
	Ilość tys.t.	Suma milj.ir.d.	Ilość tys.t.	Suma mil.ir.d.	Ilość tys.t.	Suma mil.ir.d.
Zapałki /w tys.grosów/	506	42	723	192	734	204
Szkło i wyroby	-	60	-	229	-	194
Worki jutowe /milj.sztuk/	1,5	36	2,3	225	2,8	321

W ciągu sześciu miesięcy 1950 roku importowano towarów na sumę 18 i pół miliona ir.d. w tej liczbie tkanin bawełnianych 30,7 milj.metrów wart.2,6 mil.ir.d., tkanin z wizkozy /2,4 mil.m./ za 2,4 mil.ir.d.,metali czarnych za 18 mil.d./32,3 tys.t./, maszyn i narzędzi - za 1,9 mil.d., samochodów i części zapasowych - za 0,8 mil.d., towarów elektro-technicznych - za 1,1 mil.d., cukru - za 1,6 /33 tys.t./, drewna - za 0,1,papierni - 0,2, towarów chemicznych - za 0,4, mydła - za 0,3, szkła - za 0,1, worków jutowych - za 0,1 mil.ir.din.

Kierownicza rola w handlu zagranicznym Iraku przypada Anglii. Udział jej w imporcie irańskim w porównaniu z czasem przedwojennym /1939/ wzrósł prawie w dwójnasób /w 23,5% do 43,5%/. Imperialiści angielscy dokładają wszelkich wysiłków, aby nie dopuścić innej kraje na rynek Iraku.

Jednakowoż w ciągu ostatnich lat Anglii staje się coraz trudniej utrzymać swoją pozycję w Iraku i prowadzić walkę ze St.Zjedn.Ameryki, które stają się coraz większym kontrahentem Iraku.

Udział procentowy krajów kapitalistycznych w handlu zagranicznym Iraku w roku 1948 wynosił w tysiącach dinów irańskich:

	Import		Eksport	
	Suma	%	Suma	%
Ogółem:	45,523.-	100	7.587.-	100
w tym:				
Anglia	19,790.-	43,5	1.294.-	17,1
St.Zj.A.	3,572.-	7,8	1.037.-	13,7
Włochy	2,908.-	6,4	42.-	0,6
Iran	1,979.-	4,3	264.-	3,5
Cejlon	1,945.-	4,3	61.-	0,8
Syria-Liban	1,733.-	3,8	617.-	8,1
Indie	1,654.-	3,6	1514	20,0

Handel zagraniczny Iraku był do ostatnich czasów monopolizowany przez kompanie angielskie. Wywóz jednego z ważniejszych artykułów Iraku - daktyli - monopolizowany był przez angielską firmę "Andrew Weir". Eksport zbóż skoncentrowany był również w rękach filii potężnych kompanii angielskich, które w celach osiągnięcia zysków nie zatrzymują się przed niczym nawet wówczas gdy to jest sprzeczne z interesami kraju. W roku 1947, kiedy Irak został nawiedzony wielkim nieurodzajem i ludność kraju cierpiała głód kompanie te wywiozły znaczną ilość zboża. W wyniku tych machinacji spekulacyjnych firm zagranicznych głód w kraju bardzo się zaostrzył.

W roku 1950 angielska kompania "Andrew Weir" w związku ze złyimi widokami na zbiór daktyli, wykupiła wszystkie zapasy istniejące w kraju, w wyniku czego cena daktyli, będących jednym z podstawowych produktów wyżywienia ludności, podniosła się z 17 do 22 din.irak.za tonnę t.j. o 30%.

Import Iraku również realizowany jest przez firmy zagraniczne, miejscowe zaś firmy występują w charakterze ich agentów. Polityka handlu zagranicznego i walutowa Iraku dyktowana jest przez naglików. Kierownictwo irańskim "Komitetem Kontroli Walutowej" wykonywane jest w istocie przez agenta imperializmu angielskiego Dioksa, który jednocześnie jest głównym doradcą Ministerstwa finansów, jest członkiem "Komitetu w sprawach importu" i zajmuje szereg innych kierowniczych stanowisk w finansowych i ekonomicznych organach kraju.

To panowanie monopolistów angielskich doprowadziło do finansowego i walutowego kryzysu w Iraku. W ciągu ostatnich lat budżet Iraku zamyka się ze znaczną nadwyżką wydatków nad dochodami. W latach 1948-49 deficyt budżetowy wyniósł 2,1 mil.din.irańskich, co było wywołane wzrostem asygnacji wojennych i znacznymi rozchodami na utrzymanie policji. W tej sprawie przedstawiciel narodu irańskiego na Warszawskim Światowym Kongresie Pokoju Jusef Mastine z goryczą stwierdził, że irańscy słuźalcy imperialistów, na rozkaz swoich panów, połowę budżetu kraju odstępują władzom wojskowym i policji a tylko 8% budżetu przeznaczony jest na słuźbę zdrowia.

O pogorszeniu położenia finansowego kraju świadczy także wzrost obrotu pieniężnego. Pod koniec roku 1950 środki obrotowe w obiegu wynosiły 35,1 mil.ir.din. wobec 32,6 mil.ir.din. pod koniec roku 1949, to znaczy że w ciągu jednego roku powiększyły się

one o 2,5 miliona. To nieuniknieni~~e~~ doprowadziło do obniżenia siły nabywczej dinara i do wzrostu cen. Indeks cen hurtowych za rok 1950 podniósł się z 469 do 490 /1939 r. - 100/.

Ekspansja anglo-amerykańska w Iraku, która doprowadziła do olbrzymiego deficytu w bilansie handlowym wywołała także poważny pasyw w bilansie płatniczym kraju, który w roku 1948 wyniósł 13,9 milj.din.ir. Aby pokryć ten deficyt rząd iracki nie tylko wydatkuje otrzymywane od "Irak Petroleum Co". nieznaczne opłaty koresesyjne, ale ponadto zmuszony jest uciekać się do pożyczek w St.Zj.A. i w Anglii, co w jeszcze większym stopniu potęguje zależność kolonialną Iraku od monopolistów anglo-amerykańskich.

Nieunikniony wzrost wydatków budżetowych, które głównie idą na cele wojenne i na amortyzację lichwiarskich pożyczek oraz wzrost cen^{na} artykuły codziennej potrzeby prowadzą do dalszego zubożenia narodu irackiego. Anglia robi wszystko, aby utrzymać w swoich rękach podstawowe pozycje w Iraku. Dążenia monopolistów amerykańskich do rozszerzenia zasięgu swoich wpływów na kraje Bliskiego i Średniego Wschodu napotykały w Iraku na silniejsze przeciwdziałanie niż w innych krajach Bliskiego Wschodu. Jednakże w ostatnich czasach Anglicy pod naciskiem swoich amerykańskich gospodarzy zmuszeni byli ścieśnić się również w Iraku. Już w roku 1948 St.Zj.A. zajęły drugie miejsce w irackim obrocie zagranicznym.

Na początku roku 1950 Irak otrzymał pożyczkę w wysokości 12,8 mil.dolarów od Międzynarodowego Banku dla rekonstrukcji i rozwoju, jakoby przeznaczoną na wykonanie projektu tak zwanego "Wadi Tartar" mającego na celu regulację reżimu rzeki Tygrys. Podług informacji banku, rząd iracki zwrócił się do niego z propozycją o udzielenie mu nowych pożyczek na cele wykonania innych projektów.

Podług warunków tych pożyczek, amerykańscy "eksperci" i "specjaliści" otrzymali możliwość wnikania w e wszystkie gałęzie ekonomiki irackiej pod postacią kontroli nad wydatkowaniem. Położenie irackiej ludności pracującej jest szczególnie ciężkie. Włóścianie, stanowiący podstawową masę ludności, znajdują się w pełnej zależności od właścicieli ziemskich a również w niewoli dłużniczej u lichwiarzy. Gazeta iracka "Aż-Czaab" z dnia 23 kwietnia 1950 roku w sprawie położenia chłopów, zmuszoną była przyznać, że większą część ziemi uprawianej znajduje się w rękach nieznaczącej liczby

wielkich właścicieli ziemskich, eksploatujących ją w interesie własnym. Zduszona zaś większość chłopów wtrącona jest w przeraźliwą biedę". Bezwzględny wyzysk i głodowa egzystencja zmuszają chłopów udawać się do miast i dopełniać zastępy bezrobotnych. Śród robotników Iraku panuje nędza i głód. Przy bardzo niskiej płacy zarobkowej minimum egzystencji w porównaniu do czasów przedwojennych wzrosło pięciokrotnie. Samowola i ostry wyzysk robotników irańskich przez imperialistów anglo-amerykańskich i miejscowych właścicieli ziemskich - feudałów i burżuazji wywołują usprawiedliwione oburzenie warstw postępowych i szerokich mas narodowych Iraku.

Zródła: "Statistical Abstract", Bagdad, 1950
"Biuletyn Bagdadzkiej Izby Handlowej"
"Biuletyn Statystyczny O.N.Z."
B.I.K.I.: 4.4.1951, Nr 41 /468/.

Tłomaczył: Dr. Jerzy Loth.

P.S. Kuzniecowa

O granicach między geograficznymi jednostkami terytorialnymi.

Zagadnienie granic między różnymi okręgami przyrodniczymi nie mogło być dotychczas rozwiązane, dopóki nie odkryta była organiczna łączność między zjawiskami na powierzchni kuli ziemskiej. Nawet po tym, gdy ta łączność była już ujawniona, niektórzy uczeni, w myśl tradycji, badali granice wyłącznie analitycznie, w charakterze linii rozdzielczych.

Dane faktyczne, nagromadzone przez naukę i założenia teoretyczne, rozwinięte w radzieckiej geografii fizycznej, umożliwiają podejście do rozwiązania zagadnienia granic ze strony zasadniczo nowej, a mianowicie rozpatrywanie ich syntetycznie, w charakterze ogniwa wiążącego poszczególne ościennie geograficzne jednostki terytorialne.

W.W. Dokuczajew, uwzględniając braki nauk przyrodniczych XIX wieku, gdy "badano przeważnie poszczególne ciała i zjawiska", a "nie ich wzajemne stosunki, nie tę genetyczną odwieczną i zawsze prawidłową łączność, jaka istnieje między siłami, ciałami i zjawiskami", przy analizowaniu szczególnych cech gleb byłej gubernii Niżegorodzkiej zaznaczał: "przy grupowaniu gleb jak i wszelkich innych ciał przyrodniczo-historycznych, przy obecnym stanie nauk przyrodniczych, należy starać się nie tyle o rozdzielanie, ile o łączenie, nie tyle o ostrość, ^{granic} ile o ich stopniowość". /Podkreślone słowa W.W. Dokuczajewa.- P.K./.

Te poglądy Dokuczajewa mają znaczenie poważne: stopniowość granic rozumiana jest przez niego jako wyrażenie łączności, związku między ciałami przyrodniczo-historycznymi.

Na podstawie bogatego, faktycznego materiału, zdobytego przez niego podczas badania cech, osobliwości i rozprzestrzenienia geograficznego rosyjskiego czarnoziemiu, doszedł do następującego wniosku o północnej granicy pasa czarnoziemiu: "niema żadnej wątpliwości, - pisał W.W. Dokuczajew, - że najpoważniejszym wnioskiem z tego, co powiedziane było przez nas o północnej granicy czarnoziemiu, jest to, że w powszechnie przyjętym sensie tego słowa taka granica w rzeczywistości wogóle nie istnieje: trzeba ją sobie tylko przedstawiać w kształcie mniej lub więcej szerokiego pasa /miejscami do 100 wiorst i ponadto w przekroju/, w którym darniowa

gleby północne, biedne w próchnicę, stopniowo i całkowicie niewidoczne zastępowane są przez gleby czarnoziem, bardziej bogate w te składniki organiczne".

Zwracając uwagę na stopniowość w przechodzeniu gleb i roślinności na północnej granicy czarnoziem, Dokuczajew prawidłowo wskazywał na to, że ta stopniowość w przechodzeniu "nie jest jakiegokolwiekbaż wielkością matematyczną wzrastającą lub zmniejszającą się z idealną konsekwencją".

Dokuczajew, charakteryzując szczegółowo wspomnianą granicę, przytacza niemało przykładów, wykazujących w jej obrębie przerwy i skoki, które według jego zdania dawały właśnie niektórym badaczom powód do tego, aby tę granicę uważać za ściśle wytyczoną.

Z rozwojem nauki geograficznej i jej nauk pokrewnych, szczególnie w okresie radzieckim, pojęcie o granicach znacznie się wzbogaciło.

Pojęcie o jedności procesu geograficznego, rozwijane w radzieckiej geografii fizycznej, zaprzecza wyodrębnieniu i niezależności regionów geograficznych. Proces geograficzny, jak i wszelki inny proces rozwojowy, jest zjednoczeniem dorywczości i stałości: dorywczość danego procesu występuje w różnorodności zon, ale te rozmaite zony nie są izolowane, lecz ~~związane~~ jedna z drugą, wyrażając tym samym łączność procesu geograficznego. Z tego właśnie względu wydzielenie regionów fizyczno-geograficznych staje się umownym, chociaż jest ono adekwatne w stosunku do realnie istniejącego procesu geograficznego, gdyż jak to zaznacza F. Engels, "każde ciało jest podzielne, praktycznie biorąc, w pewnych granicach.....".

Przy tym należy granice rozpatrywać nie jako zewnętrzne uwidocznienie różnicujących geograficznych jednostek terytorialnych, lecz jako wyrażenie cech obiektów, podlegających rejonizacji.

Jak to zaznaczają niektórzy autorzy, co potwierdzone zostało naszymi obserwacjami, najbardziej charakterystyczne oznaki tej lub innej jednostki terytorialnej spotykają się li tylko w jej części centralnej, podczas gdy w kierunku do peryferii oznaki te stają się mniej charakterystyczne. Na peryferii, gdzie występuje wpływ klimatycznych i innych warunków ościennych jedno-

stek geograficznych, występuje największa różnorodność zjawisk; w obrębie granicy tworzą się nowe warunki, charakterystyczne dla przejściowego stopnia z jednego typu regionu geograficznego do drugiego. Wniosek z tego, że granice nie rozdzielają, a odwrotnie - łączą regiony ościenne.

Granica, będąc odcinkiem w swoim rodzaju węzłowym, w którym splatają się cechy ościennych geograficznych jednostek terytorialnych, w różnych regionach występuje rozmaicie. Tak n.p. w środkowej części basenu rzeki Chopra /region Bałaszwowa/, granica między zonalami laso-stepowa a stepowa występuje prawie niewidocznie w postaci względnie szerokiego pasa; w tym sensie granica tutaj przypomina północną granicę pasa czarnoziemiu, ustanowioną przez W.W. Dokuczajewa. Jednostajny charakter rzeźby terenu, mniej lub więcej jednolity skład zalegającego podglebia, prawie nie dające się zauważyć zmiany warunków klimatycznych i t.d. wytworzyły tutaj na rozległej przestrzeni cechy swoiste, charakterystyczne dla pasa przejściowego między zonalami laso-stepowa a stepowa.

Odmienny charakter posiada granica między omawianymi zonalami w górnym dorzeczu rzeki Czardym, gdzie granica ta, głównie w związku z nagłą zmianą rzeźby terenu Wyżyny Nadwołżańskiej, występuje bardziej widocznie w postaci stosunkowo wąskiego pasa.

Dosyć widocznie wyrażoną jest granica między zonalami stepowa a półpustynnymi zonalami w okręgach Zawołżańskich. S.S. Nieustrajew pisał o tej granicy: "Z powodu ostro występującej granicy orograficznej między równiną Przykaspijską, a leżącym na północ od niej falistym krajobrazem syrtowym, występuje też ostra granica glebowa. Uzależniona głównie od mikro-reliefu pokrywa glebowa falistej okolicy jest bardziej drenowaną, a kompleksy z występującymi obficie glebami zasolonymi spotykają się tam tylko w dolinach, na szerokich tarasach rzecznych, podczas gdy na równinie występują kompleksy uzależnione od mikro-reliefu". Nie zaprzeczając poważnemu znaczeniu warunków orograficznych, uważamy za konieczne zaznaczyć, że wyraziście występująca granica między zonalami stepowa a półpustynna, zgodna w zasadzie z północną granicą Niziny Przykaspijskiej w okręgach zawołżańskich, w wielu wypadkach jest uwarunkowana również tym, że ościenne jednostki terytorialne są wielkości rozmaitej.

Wysłodzenie, występuje w północnej części Niziny Przykaspjskiej i związany z nim proces rozwoju stepu, odbijają się na charakterze granicy: będąc ruchoma, staje się ona w rozmaitych stopniach mniej widoczna, wyrażając bardziej stopniowe przejście między zonami sąsiednimi.

W taki sposób, nie bacząc na różnorodny charakter granicy, występuje ona jako ogniwo wiążące między ościennymi geograficznymi jednostkami terytorialnymi.

L i t e r a t u r a .

- Ł.S. Berg: Geograficzeskije zony Sowietkawo Sojuza. Geografiz., 1937.
- G.Walter i W.Alechin: Osnowy botaniczeskoj geografii. M-Ł, 1936.
- W.W.Dokuczajew: Geologiczewskije osobiennosti poczw Niżegorodzkoj Gubernii. Wyp. XIV, SPb., 1886.
- W.W.Dokuczajew: Ruskij czernoziom. Sielchozgiz, 1936.
- S.S.Nieustrujew: Eliemienty Geografii poczw. Sielchozgiz, M.-Ł, 1931.
- G.N.Nowikow: Borba pustyni i stiepi w siewienij czasti Kaspijskoj Rawniny. Priroda, No.9, 1937.
- I.W.Figurowskij: Geograficzeskoje raspriedielienie i klassifikacija klimatow. Zurn. Geof. i Mieteor., T.V., Wyp.2, 1928.
- F.Engels: Dialektika Prirody. Gospolitizdat. 1949.
- "Priroda". Nr 12, rok 1950.
Żurnał izd. Akad. Nauk SSSR.

N.W. Newzorow.

W sprawie opanowania bogactw leśnych obwodu Irkuckiego.

W związku z postanowieniem Rady Ministrów i Centralnego Komitetu W.K.P./b. z dnia 20 października 1948 roku "O planie zalesień dla ochrony pól, wprowadzenia trawopolnych płodozmianów, budowy tam i zbiorników wody dla zabezpieczenia wysokich i stałych zbiorów w stepowych i laso-stepowych okręgach europejskiej części Z.S.S.R.", bardziej ostrym staje się problemat przeniesienia do nowych baz przedsiębiorstw przemysłu leśnego, do bogatych w lasy regionów Z.S.S.R., jak tego wymagały - prawo o pięcioletnim planie i sierpniowe /1947 r./ postanowienie Rady Ministrów Z.S.S.R. w sprawie opanowania nowych regionów leśnych.

Jednym z najpoważniejszych z takich posiadających nadmiar regionów leśnych jest obwód Irkucki.

Obwód Irkucki - to drugi po kraju Jakuckim i najbogatszy w "zielone złoto" lesisty kraj Związku Radzieckiego. Jego stopień zalesienia (74% jest $2\frac{1}{2}$ raza większym, aniżeli w całym Z.S.S.R., a zapasy drewna, obliczane w miliardach metrów sześciennych, wynoszą $\frac{1}{7}$ część wszystkich bogactw leśnych naszego kraju. Szczególnie cennym jest to, że około $\frac{9}{10}$ tych zapasów stanowią gatunki iglaste; a więc modrzewia, z powodzeniem zastępującego dąb i inne drzewa twarde, naliczyć można 34%, sosny - 30%, świerku - 14%, cedru - 12%, jodły - 2%. Na mniej cenne gatunki - brzozy i osiki - przypada tylko 8%. Wydajność irkuckich lasów iglastych jest wyższą, niż średnia dla Związku Radzieckiego i wynosi 160 m^3 na 1 ha., co stanowi dwa razy więcej, niż n.p.w dorzeczu Pieczory. Jest to niezmiernie ważne dla wydajności ekonomicznej obróbki lasów.

Bogactwa leśne obwodu Irkuckiego wykorzystane są dotychczas tylko w bardzo nieznacznym stopniu. Rozmiar wyrębów nigdy nie przewyższał $\frac{1}{10}$ część rocznego rzeczywistego przyrostu zapasów. W przytłaczającej większości lasów (do 80%), wskutek niedostatecznego zużytkowania drewna na miejscu, i oddalenia od wielkich centrów konsumpcyjnych, lasy te narazie nie nadają się eksploatacji, lub też, jak to powiadają, są ekonomicznie martwymi masami.

Eksploatacja lasów na tym terytorium rozmieszczoną jest

bardzo nierównomiernie. Dość intensywnie eksploatowane są lasy, położone w najgęściej zaludnionych okręgach południowych, to jest w dorzeczach rz. Angary - od jej źródła do Irkucka i rzek Kitoja, Biełoj, Oki, Ii, Udy i Biriusy, do miejsc, gdzie one przecięte są przez wschodnio-syberyjską kolej żelazną. Odwrotnie zaś, lasy okręgów północnych, t.j. dorzeczy rz. Angary poniżej Irkucka, oraz rzeki Leny - prawie wcale nie były dotychczas eksploatowane.

W czasach obecnych otwierają się wspaniałe możliwości dla przemysłowego wykorzystania tych lasów. Kolosalna ilość najróżnorodniejszych przyrodniczych bogactw obwodu Irkuckiego, w związku z powstałymi obecnie warunkami rozwoju naszego gospodarstwa narodowego, pozwala temu obwodowi stać się w najbliższej przyszłości jednym z potężnych i produkujących regionów przemysłowych Związku Radzieckiego.

W zadaniu rozwoju narodowego bogactwa obwodu Irkuckiego niezmiernie ważne miejsce przeznacza się opanowaniu i wyzyskaniu niewyczerpalnych bogactw leśnych, stworzeniu wielostronnego przemysłu leśnego, o wysokim stopniu wyposażenia technicznego. Powstawanie i wzrost przemysłu leśnego występuje tutaj jako awangarda wielkiego przemysłu, wymagającego obfitości leśnych materiałów budowlanych: wobec tego wysoko rozwinięty przemysł leśny stanie się nieodłącznym towarzyszem ogólnego rozwoju przemysłowego tego obwodu.

Podług planu rozmiar eksploatacji lasów obwodu Irkuckiego do roku 1960 przewyższy poziom przedwojennego roku 1940 trzy do czterech razy. Dlatego też przede wszystkim należy rozszerzyć eksploatację lasów w południowych dzielnicach obwodu, gdzie obecnie skoncentrowana jest większość przedsiębiorstw przemysłu leśnego, oraz podstawowi konsumenci drewna. Najważniejszym zaś jest - trzeba szeroko rozwinąć opanowanie nowych leśnych masywów w północnych dzielnicach obwodu, przystosowując ich ogniska do linii transportu magistralnego i do punktów budowy przemysłowych.

Po pokryciu potrzeb wewnętrznych obwodu, olbrzymie ilości towarów leśnych wysyłane będą z obwodu Irkuckiego kolejami na zachód, do małych i bezleśnych regionów Kazachstanu i Azji Środkowej, Syberii Zachodniej i południowego Uralu. Nie można przy tym zapominać, że dystans przebiegu ładunków drzewa z obwodu Irkuckiego do dzielnic powyżej wymienionych jest znacznie

dłuższy /o 700 - 1500 km/ aniżeli od lasów, położonych dalej na zachodzie w dorzeczach Jenisieja i Gbi. Z tego względu prawidłowe ustalenie rozmiaru produkcji drewna w lasach irkuckich do wywozu na zachód możliwym jest tylko w zestawieniu z warunkami opanowania lasów obwodów Krasnojarskiego i Tomskiego. Przewożenie drzewa w stanie surowym i nieobrobionym, zawierającym znaczne ilości wilgoci i odpadków, jest niedopuszczalne. W związku z tym wszelkie drewno produkowane w obwodzie Irkuckim, oprócz drzewa użytkowanego w stanie okrągłym (n.p. stempli dla kopalń węgla), powinno być obrabiane w przedsiębiorstwach miejscowych i dostarczane konsumentom w postaci wyrobów gotowych oraz ich części. A zatem należy przebudować istniejące przedsiębiorstwa obróbki drzewa i wybudować w północnych regionach obwodu kilka nowych tartaczno-obróbkowych kombinatów.

W czasie obecnym w obwodzie Irkuckim rąbie się głównie sosnę. Jej udział w produkcji leśnej wynosi 94-96%, modrzewia - 4-5%, innych gatunków - do 2%. Liczne kasy dawno już przekroczyły granicę dojrzałości technicznej, uszkodzone są przez pożary i owady i z tego względu dostarczają technicznie niski gatunek drewna. Wobec tego, specjalnie ważnym staje się zadanie najpełniejszego i najracjonalniejszego zużycowania wszelkich gatunków drzew oraz drewna jakiegokolwiek bądź rodzaju. Zagadnienie to może być rozwiązane z powodzeniem li tylko przy pomocy chemicznej przetwórczości surowca leśnego. Wystarczy powiedzieć, że z odpadkowej masy drzewnej i odpadków nieużytecznych (opiłków, wiórów i t.p.) drogą hydrolizy można produkować alkohol etylowy, furfural, drożdże białkowe, płynny kwas węglowy i ligninowe materiały opałowe, przy czym z odpadków, otrzymywanych przy rozpiłowaniu jednego m³ masy drzewnej wyrabia się drogą elektrolizy wartość niemniejszą niż koszt desek. Z tego względu w obwodzie Irkuckim trzeba stworzyć rozbudowaną sieć hydrolitycznego przemysłu leśnego i produkcji celulozowo-papierowej, w celu uzyskania alkoholi, złożonych eterów, materiałów plastycznych, sztucznych włókien, papieru, rozpuszczalników, jadalnego kwasu octowego, glukozy krystalicznej oraz innych cennych produktów.

Ażeby opanować bogactwa leśne obwodu Irkuckiego, trzeba wybudować ponad 100 nowych zmechanizowanych dróg do przewozu drzewa. W zasadzie będą to waskotorowe koleje żelazne, czynne

w ciągu całego roku, po części zaś drogi automobilowe, przystosowane do górzystej rzeźby terenu oraz traktorowe drogi zimowe, odpowiadające długiej i ostrej zimie syberyjskiej. Przy tym rozwój i geograficzne rozmieszczenie transportu leśnego musi być dostosowane z jednej strony do wykorzystania dla przewozu drewna dróg żelaznych i automobilowych o znaczeniu ogólnym, a z drugiej strony - do możliwości włączenia dróg eksploatacji lasów do ogólnej sieci transportowej.

Stan istniejących w Irkucku dróg żelaznych nie tylko nie zmniejsza, ale, przeciwnie, podnosi rolę wodnych transportów drzewa. I tak, jeśli do pory obecnej znaczenie rzek Angary i Lony dla transportów drzewa ograniczało się do kierunku ich biegu, do bogatej w lasy i bezludnej północy, do mórz trudno dostępnych, a także znacznymi oddaleniami i obecnością porohów na rzece Angarze, to teraz Angara i Lena z ich dopływami służyć będą w charakterze stosunkowo krótkich dróg dojazdowych do punktów przeróbki ładunków drzewa, rozmieszczonych przy drogach żelaznych. Jednocześnie droga wodna będzie wyzyskana dla dostawy podstawowej masy surowca leśnego, a drogi żelazne przeważnie do wysyłki produktów gotowych. Wzrost obróbki drzewa wymagać będzie wybudowania rejdów i przygotowania rzek do spławu drogą przeprowadzenia robót melioracyjno-hydropolitycznych.

Obwód Irkucki jest słabo zaludniony i jego zasoby rak roboczych nie są dostateczne. Z tego względu dla przemysłowego opanowania lasów obwodu specjalnie aktualna jest szeroka wszechstronna mechanizacja obróbki lasu, zabezpieczająca silne obniżenie wydatków na pracę i osiągnięcie wysokiej wydajności pracy robotników leśnych. Głównym motorem tej mechanizacji będą początkowo ruchome i stałe elektrownie ciepłe, później zaś energia elektrowni wodnych.

W związku z przewidzianym rozszerzeniem eksploatacji lasów narodowo-gospodarcza wartość lasów obwodu Irkuckiego znakomicie się podnosi. Zobowiązuje to do organizowania w lasach racjonalnej gospodarki, skierowanej do polepszenia ich stanu. Przede wszystkim trzeba za pomocą zdjęć aereo-fotograficznych przestudiować te lasy, a następnie opracować generalny schemat ich przemysłowego opanowania. Trzeba zabezpieczyć ponowne zalesienie lasów wyrabanych, nie dopuszczając do przekształcania obszarów leśnych w ziemie

opustoszałe, należy zaprowadzić prawidłowe systemy wyrębu, gwarantujące pomyślną przyrodniczą reprodukcję gatunków drzew iglastych, należy uzdrowić lasy, wzmacniając zapobiegawcze i niszczące sposoby walki z biczem tajgi, pożarami leśnymi i szkodliwymi owadami. W warunkach ostro-kontynentalnego klimatu i gorszej rzeźby terenu wiele lasów obwodu Irkuckiego posiada znaczenie klimatyczne, hydrograficzne i ochronne. Dlatego też koniecznie trzeba wydzielić i polepszyć zielone pasy dookoła punktów zaludnionych i budowli przemysłowych, lasy ochraniające pola, a także pasy ochronne wzdłuż brzegów rzek.

W okresie lat radzieckich wykorzystanie lasów obwodu Irkuckiego powiększyło się dziesięciokrotnie, ale jest to tylko pierwszy krok w dziedzinie stojących przed nami zadań. Nie ma żadnej wątpliwości, że skomplikowane i zaszczytne zadanie wciągnięcia lasów irkuckich do służby dla socjalistycznej ojczyzny, będzie rozwiązane z powodzeniem przez wspólne wysiłki pracowników i robotników fizycznych.

Izwestia Wsiesojuznoho Geograficzeskoho Obszczestwa.
Tom 82 wyp. 3. 5/6/1950.

Stany Zjednoczone Ameryki. -- Nacisk ekonomiczny na kraje Ameryki Łacińskiej.

Na waszyngtońskim posiedzeniu ministrów spraw zagranicznych państw amerykańskich pomocnik sekretarza generalnego St.Zj.A. dla spraw ekonomicznych - Torb, przedstawił mglisty program zarządzeń gospodarczych, z oczywistym celem osłabienia niezadowolonych delegatów Ameryki Łacińskiej, wynikłego z nie udzielenia zgody na istotne dla nich problemy ekonomiczne. Program ten w istocie sprzyja amerykańskiemu programowi zbrojeń i przygotowania do nowej wojny.

Torb zażądał w szczególności aby kraje Ameryki Łacińskiej ograniczyły wytwórczość towarów do użytku cywilnego, powiększyły wydobywa i wstępną obróbkę surowców i wysyłały je dla przemysłu zbrojeniowego. Proponowany przez Torba program wymaga w dalszym ciągu, aby kraje kontynentu amerykańskiego zaprowadziły system kontroli nad cenami za sprzedawane przez nich towary, a również, aby przerwały stosunki handlowe z krajami, położonymi poza granicami

cami półkuli Zachodniej. Korespondent gazety "New York Times" wskazuje na to, że delegaci Argentyny, Bolowii, Brazylii, Czili, Kuby, Ekwadoru, Meksyku, Peru przedstawili własne propozycje, w których położyli zasadniczy nacisk na problemy ekonomiczne. Propozycje ich różnią się jaskrawo od rezolucji, przedstawionych przez Stany Zjednoczone. Tak n.p. Argentyna zaproponowała, aby komisja Rady Ekonomicznej i Społecznej dla Ameryki Łacińskiej zbadała sposoby i środki, przy pomocy których siła nabywcza funduszy nagromadzonych przez kraje Ameryki Łacińskiej w obcej walucie była zagwarantowana przed spadkiem wartości z powodu ewentualnej zmiany cen.

Korespondent ten nazwiskiem Braker, wskazuje na to, że "Argentyna podobnie jak inne kraje Ameryki Łacińskiej pamięta jak poważne rezerwy dolarowe nagromadzone w czasie drugiej wojny światowej szybko się ulotniły w związku z podwyżką cen na wyroby przemysłowe St.Zj.A., a w wielu wypadkach z powodu zakupu przedmiotów zbytku w czasie, kiedy towarów potrzebnych nie można było otrzymać".

Jak wskazuje agentura United Press, przykładem zainteresowania krajów łacińsko-amerykańskich zagadnieniami ekonomicznymi jest Bразylia oraz inne kraje produkujące kawę. Kraje te surowo oceniają jednostronne posunięcia St.Zjednoczonych, które "zamroziły ceny na kawę, podczas gdy ceny eksportowe na towary potrzebne krajom Ameryki Łacińskiej pozostawione były bez kontroli". - Podług informacji udzielonych przez korespondenta agentury United Press w Meksyku, Zjednoczenie Meksykańskich eksporterów kawy oświadczyło, że jeśli rząd amerykański ponownie zamrozi ceny na poziomie 1950 r. Meksyk wstrzyma wywóz kawy do Stanów Zjednoczonych.

B.I.K.I.: 5.IV.1951.

Traktat handlowy - Indie - Egipt.

W piśmie "Public Ledger" przytoczone są następujące dane o traktacie handlowym, zawartym między Indiami a Egiptem w dniu 13 marca 1951 r.

Eksport Indii do Egiptu obejmować będzie 4 tys.t.herbaty, 2 tys.t.surowego tytoniu, 1 tys.t.oleju z orzechów ziemnych, 100 t.oleju lnianego, 1 tys.t.siemienia lnianego, 500 t. oleju rycynowego, 100 t.szelaku, 200 t. kawy, 500 t. tkanin bawełnianych, 100 t. skór garbowanych. Poza tym Indie wywozić będą do Egiptu: wyroby z metali czarnych, towary nożownicze, elektro-techniczne, kamery i przykrywy (z wyjątkiem największych rozmiarów), tkaniny wełniane, dywany, lekarstwa i naczynia ceramiczne.

Eksport Egiptu do Indii w myśl tego traktatu obejmować będzie: 300 tys.beli bawełny, 550 tys.t.przędzy bawełnianej N.80 i wyższych numerów, 107 tys.t.gipsu do wyrobu cementu.

W umowie przewidziany jest punkt dający stronom możliwość poddawania norm ilościowych i cen rewizji oraz włączania nowych artykułów eksportu na podstawie wzajemnego porozumienia.

B.I.K.I. 5.IV.1951. Nr.41.

Uwaga redakcji:

Informacja powyższa jest niezwykle ciekawą dla geografów ekonomików, gdyż świadczy o nieoczekiwanej wysokim i wielostronnym uprzemysłowieniu Indii oraz o znacznej produkcji przędzy bawełnianej w Egipcie.

====XX̄XX=====

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..